

Ekonomiskt bistånd, årsstatistik

Utbetalda belopp samt antal biståndsmottagare och antal biståndshushåll
2009

SO0203

I denna beskrivning redovisas först allmänna och legala uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Administrativa uppgifter	2
A.1	Ämnesområde.....	2
A.2	Statistikområde.....	2
A.3	SOS-klassificering.....	2
A.4	Statistikansvarig.....	2
A.5	Statistikproducent.....	2
A.6	Uppgiftsskyldighet.....	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter.....	3
A.8	Gallringsföreskrifter.....	3
A.9	EU-reglering.....	3
A.10	Syfte och historik.....	3
A.11	Statistikanvändning.....	3
A.12	Uppläggning och genomförande.....	3
A.13	Internationell rapportering.....	4
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar.....	4
B	Kvalitetsdeklaration	5
B.0	Inledning.....	5
B.1	Innehåll.....	5
1.1	Statistiska målstorheter.....	5
1.1.1	Objekt och population.....	5
1.1.2	Variabler.....	5
1.1.3	Statistiska mått.....	6
1.1.4	Redovisningsgrupper.....	6
1.1.5	Referenstider.....	7
1.2	Fullständighet.....	7
B.2	Tillförlitlighet.....	7
2.1	Tillförlitlighet totalt.....	7
2.2	Osäkerhetskällor.....	7
2.2.1	Urval.....	7
2.2.2	Ramtäckning.....	7
2.2.3	Mätning.....	8
2.2.4	Svarsbortfall.....	8
2.2.5	Bearbetning.....	8
2.2.6	Modellantaganden.....	8

2.3	Redovisning av osäkerhetsmått.....	8
B.3	<i>Aktualitet</i>	8
3.1	Frekvens	8
3.2	Framställningstid.....	8
3.3	Punktlighet	8
B.4	<i>Jämförbarhet och sam användbarhet</i>	9
4.1	Jämförbarhet över tiden.....	9
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	10
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	10
B.5	<i>Tillgänglighet och förståelighet</i>	10
5.1	Spridningsformer.....	10
5.2	Presentation	10
5.3	Dokumentation.....	11
5.4	Tillgång till primärmaterial	11
5.5	Uppl ynningstjänster.....	11

A Administrativa uppgifter

A.1 Ämnesområde

Socialtjänst

A.2 Statistikområde

Individ- och familjeomsorg

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS)

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation:

Postadress:

Besöksadress:

Kontaktperson:

Telefon:

Telefax:

E-post:

Socialstyrelsen

Statistikenheten, Socialtjänstavdelningen, 106 30 Stockholm

Rålambsvägen 3

Helena Rudander

075 – 247 36 40

helena.rudander@sos.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation:

Postadress:

Besöksadress:

Statistiska centralbyrån (SCB)

BV/DEM, Box 24 300, 104 51

Stockholm

Karlavägen 100

Kontaktperson: Inger Forslund
Telefon: 08-506 940 84
Telefax: 08-506 946 52
E-post: inger.forslund@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99) och enligt förordningen (1981:1370) om skyldighet för socialnämnderna att lämna statistiska uppgifter.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Gallring av primärmaterial sker 3 år efter publicering.
ADB-registren gallras inte, utan långtidsarkiveras på Riksarkivet.

A.9 EU-reglering

Inga EU-direktiv föreligger när det gäller rapportering av denna produkt.

A.10 Syfte och historik

Statistiken skall ge en samlad bild av omfattningen av ekonomiskt bistånd i form av försörjningsstöd och bistånd för livsföringen i övrigt enligt 4 kap. 1 § samt i förekommande fall enligt 4 kap. 2 § i socialtjänstlagen (2001:453) samt utbetald introduktionsersättning för flyktingar enligt lagen (1992:1068). Denna ersättning jämförs i statistiksammanhang med ekonomiskt bistånd och infördes i statistiken 1994.

A.11 Statistikanvändning

Statistiken används av statliga och kommunala myndigheter för planering, utvärdering och uppföljning av verksamheten. Den ger även underlag för forskning, opinionsbildning och politisk verksamhet.

A.12 Uppläggning och genomförande

Materialet samlas in kommunvis på filer som överförs till SCB via Internet eller på CD/disketter, blanketter eller listor. Ca 75 kommuner lämnar hela eller delar av sitt material via blanketter, framförallt uppgifter rörande introduktionsersättning. Påminnelser sker dels skriftligt via brev eller e-post dels via telefon.

Uppgifterna från kommunerna består av en post för varje hushåll som mottagit bistånd under året. För varje hushåll anges kostnaden för ekonomiskt bistånd

och introduktionsersättning. Dessutom anges värden på ett antal variabler (se avsnitt B.1.1.2.)

Materialet granskas och listor över fel och andra oklarheter sänds till kommunerna för komplettering. Rättningar återsänds med post eller rättas via telefonkontakt.

Dubblettkontroller av flera olika slag görs och poster som utgör ett hushåll i kommunen slås ihop. För Stockholm, Göteborg och Malmö görs dubblettkontrollen på stadsdelsnivå. En preliminär sammanställning av det material kommunen har lämnat och en jämförelse med föregående års uppgifter och kvartalsstatistiken över utbetalda belopp under året, skickas till kommunerna, som härigenom får en möjlighet att korrigera lämnade uppgifter.

Materialet kompletteras med uppgifter från registret över totalbefolkningen (RTB) om de enskilda biståndsmottagarna. Dessa uppgifter används även till indelning av hushållen i inrikes respektive utrikes födda hushåll.

Från och med 1999 ingår vissa uppgifter om biståndsmottagares arbetslöshet. Dessa erhålls genom samkörning med Arbetsförmedlingens (tidigare Arbetsmarknadsstyrelsens) register. Dessa redovisas dock inte i årsrapporten då uppgifterna inte ingår i den officiella statistiken.

Uppgifter om flyktingstatus hämtas från och med 2001 från Migrationsverkets (tidigare Integrationsverket) register över flyktingar mottagna i kommunerna.

Det insamlade materialet delas upp i två typer av poster – hushållsposter och biståndsmottagarposter.

Tabeller över hushåll och biståndsmottagare framställs.

A.13 Internationell rapportering

Förekommer ej.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

På sikt är ambitionen att den officiella statistiken om ekonomiskt bistånd ska utökas med uppgifter om orsak till behov av ekonomiskt bistånd (försörjningshinder) och ändamål med utbetalat ekonomiskt bistånd. Arbetet med detta startade med en förstudie om möjligheterna att genomföra en sådan utökning. Resultatet av förstudien redovisades i en rapport i januari 2007. År 2009 resp. 2010 har två testinsamlingar gjorts, vilka inkluderar de nya uppgifterna om försörjningshinder och ändamål med utbetalat ekonomiskt bistånd. Den första genomfördes av Socialstyrelsen hösten 2009 och gällde uppgifterna för månaderna augusti och september 2009. Den andra testinsamlingen gjordes senare av Sveriges kommuner och landsting (SKL), gällde uppgifter för januari-maj 2010. Rapporterna finns att hämta på respektive myndighets hemsida (www.socialstyrelsen.se respektive www.skl.se).

Den första insamlingen till den officiella statistiken kommer att ske i januari 2011 och avse hela år 2010 (månadsvisa uppgifter).

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Statistiska centralbyrån (SCB) har genomfört undersökningen över ekonomiskt bistånd för år 2009 på uppdrag av Socialstyrelsen, som är statistikansvarig myndighet.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Undersökningen redovisar bland annat:

- antal hushåll som någon gång under året erhållit ekonomiskt bistånd eller introduktionsersättning
- antal biståndsmottagare
- antal personer per 100 i befolkningen
- antal hushåll per 100 i befolkningen
- genomsnittligt antal månader med bistånd under året
- genomsnittligt ekonomiskt bistånd eller introduktionsersättning under året
- biståndsbelopp per invånare
- utbetalt biståndsbelopp för biståndsmottagare
- utbetald introduktionsersättning för flyktingar

för en mängd olika redovisningsgrupper; se avsnitt 1.1.4.

1.1.1 Objekt och population

Målobjekten är av två slag, nämligen (i) hushåll som någon gång under året erhållit ekonomiskt bistånd eller introduktionsersättning (biståndshushåll) och (ii) hushållsmedlemmar ingående i dessa hushåll (biståndsmottagare). Dessa bildar två populationer bestående av samtliga biståndshushåll i riket resp. samtliga biståndsmottagare i riket.

1.1.2 Variabler

Kommunerna lämnar för varje biståndshushåll följande uppgifter:

- personnummer för samtliga personer i hushållet som är 16 år eller äldre
- födelseår för samtliga barn under 16 år i hushållet
- antal barn under 16 år
- hushållsstatus
- ekonomiskt bistånd respektive kalendermånad
- introduktionsersättning respektive kalendermånad.

Från Registret över totalbefolkningen (RTB) hämtas uppgifter om:

- födelseland
- medborgarskap
- senaste invandringsår.

Från Integrationsverket hämtas uppgifter om:

- flyktingstatus
- mottagningsår.

Från Arbetsförmedlingen hämtas uppgifter om:

- inskrivning vid Arbetsförmedlingen
- arbetslöshet utan ersättning.

Härledda variabler

- hushållstyp
- inrikes/utrikes fött hushåll
- flyktinghushåll
- hushåll med inskriven vid Arbetsförmedlingen
- hushåll med någon arbetslös utan ersättning.

1.1.3 Statistiska mått

- frekvens
- summa/aggregat
- biståndsmottagare/100 invånare i kommunen
- biståndsbelopp/hushåll samt biståndsbelopp/invånare.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Redovisning sker på följande regionala nivåer

- kommun
- län
- riket.

Följande åldersindelning används för biståndsmottagare:

- 16-17, 18-19, 20-24, 25-29, 30-39, 40-49, 50-59, 60-64 år
- barn under 18 år.

Följande indelning i hushållstyper används:

- ensamstående man utan barn
- ensamstående man med barn
- ensamstående kvinna utan barn
- ensamstående kvinna med barn
- gifta par/samboende utan barn
- gifta par/samboende med barn
- övrigt.

I gruppen ”övrigt” ingår dels hushåll med enbart barn under 18 år som registerledare dels hushåll av okänd typ, oftast beroende på att uppgiften om kön saknas för registerledaren.

Antal barn i biståndshushållen indelas efter:

- 0 barn
- 1 barn
- 2 barn

- 3 barn
- 4 eller fler barn.

Följande indelning av hushållen utifrån födelseland används:

- inrikes födda
- utrikes födda exkl. flyktinghushåll
- flyktinghushåll.

Som utrikes fött hushåll räknas de hushåll där registerledaren och/eller ev. maka/ make är född utrikes. Som flyktinghushåll räknas de hushåll där registerledaren och/eller ev. maka/ make är flykting.

Vuxna biståndsmottagare (18 år -) redovisas efter:

- kön
- inrikes födda
- utrikes födda.

Flyktingar

1.1.5 Referenstider

Redovisningen innehåller främst uppgifter från kalenderåret 2009. Finns även några tidsserier.

1.2. Fullständighet

För personer med ofullständigt personnummer kan uppgifter ej hämtas om födelseland etc. Detta rör ca 970 (0,3 %) av biståndsmottagarna 16 år och äldre statistikår 2009 (ca 810 året innan, 0,1 %). Inga uppgifter kan hämtas för barn under 16 år.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Tillförlitligheten i de insamlade uppgifterna är god. Skillnaden mellan resultaten från den årliga statistiken över ekonomiskt bistånd och kvartalsstatistiken är liten. Årsstatistiken redovisar för 2009 ca 43 miljoner kronor mindre än kvartalsstatistiken. Vanliga orsaker till skillnaderna är att man felfört vård- och behandlingskostnader samt att det i kvartalsstatistiken har tagits med uppgifter som inte går att hänföra till ett specifikt hushåll.

2.2 Osäkerhetskällor

–

2.2.1 Urval

Samtliga målobjekt ska ingå i undersökningen och därmed är statistiken inte behäftad med någon urvalsosäkerhet.

2.2.2 Ramtäckning

Inga täckningsproblem föreligger.

2.2.3 *Mätning*

Uppgifterna samlas in via IT-medium eller på blankett.

2.2.4 *Svarsbortfall*

Individuppgifter (hushåll) har lämnats in från 289 kommuner. Tomelilla är den kommun det saknas uppgifter för (de kunde endast lämna mängduppgifter för 2009, vilket ej kan användas i redovisning och beräkningar). På läns- och riksnivå har Tomelillas uppgifter skattats med uppgifter från 2008.

Inga partiella bortfall förekommer för 2009.

Vissa kommuner kan dock inte lämna uppgifter om introduktionsersättning per hushåll utan redovisningen görs per person. Det gäller:

Eda
Helsingborg
Hällefors
Härnösand
Linköping
Mark
Trollhättan
Östra Göinge

2.2.5 *Bearbetning*

Inga nämnvärda fel kan antas ha uppkommit vid bearbetningen.

2.2.6 *Modellantaganden*

Inga modellantaganden görs.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Några urvalsfel finns inte, men däremot kan en viss underrapportering av biståndshushåll samt partiellt bortfall förekomma. Underrapporteringen ger underskattningar av frekvenser och summor. Storleken på denna underrapportering är dock okänd.

I de fall introduktionsersättning endast redovisas per person kan detta leda till en överskattning av antalet ensamstående hushåll.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

En gång per år.

3.2 Framställningstid

Ca sex månader efter statistikårets slut.

3.3 Punktlighet

Uppgifterna levereras enligt avtal med Socialstyrelsen.

B.4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

1990 – förutom registerledarens personnummer utvidgades innehållet i statistiken med personnummer för övriga personer i hushållet som är 16 år och äldre. Denna åtgärd förbättrade dubblettkontrollen för samtliga biståndsmottagare över 15 år.

1990 – ny variabel, ”flykting”, som bl.a. möjliggör särredovisning av flyktinghushåll.

1993 – flyktingar och vissa andra utlänningar med introduktionsersättning inkluderades i statistiken.

1994 – tillägg av utbetalt belopp i introduktionsersättning för flyktingar och vissa andra utlänningar.

1998 – tillägg av uppgift om födelseland och senaste invandringsår från SCB:s register över totalbefolkningen (RTB). Härmed ersattes den tidigare redovisningen på medborgarskap med redovisning utifrån födelseland. Uppgiften om svenskt eller utländskt medborgarskap hade tidigare hämtats från kommunernas egna uppgifter, som inte alltid var aktuella.

1998 – korrigerings av lämnade uppgifter om medborgarskap med hänsyn till motsvarande uppgifter i RTB. Variabeln ”utländskt medborgarskap” ersattes med variabeln ”utrikes född.”

1998 – uppgifter om arbetslöshet införs. Statistiken utökades med antalet biståndsmottagare som var registrerade som arbetslösa utan ersättning vid Arbetsförmedlingen någon gång under året, samt antal biståndsmottagare som var registrerade vid Arbetsförmedlingen under hela året.

1999 – biståndsmottagare och biståndshushåll som har flyttat över en kommun- eller länsgräns under året redovisas nu endast en gång på länsnivå och riksnivå. Tidigare kunde en sådan person räknas två gånger vilket gjorde att antalet biståndsmottagare på läns- och riksnivå överskattades.

2000 – en särredovisning införs i vissa tabeller, av de hushåll där både registerledaren och dennes eventuella sammanboende är födda i utlandet. Detta görs utöver variabeln ”utrikes födda hushåll”, som inkluderar alla hushåll där minst en av de vuxna är födda utomlands.

2000 – årliga förändringar redovisas i fasta priser istället för, som tidigare, i löpande priser. Fasta priser innebär att biståndsbeloppen justeras för inflation som skattas med hjälp av konsumentprisindexet (KPI) med skuggindexet. Skuggindexet innebär att indexet för tidigare år korrigeras för effekter av mätfel och stora förändringar som till exempel skattereformer.

2001 – uppgift om utbetalt belopp av ekonomiskt bistånd respektive introduktionsersättning samlas in per kalendermånad. Nu kan flera utbetalningar av olika slags ekonomiskt bistånd under samma månad summeras till ett enda belopp för varje månad. Följaktligen kan antalet olika biståndsmånader beräknas på ett korrekt sätt. Tidigare kunde man inte avgöra om ett hushåll med exempelvis både introduktionsersättning under 4 månader och ekonomiskt bistånd under 6 månader, fick biståndet under 6, 7, 8, 9 eller 10 månader. Det som redovisades då var 10 månader (4+6). Detta medför en viss överskattning eftersom ett hushåll kan få både ekonomiskt bistånd och introduktionsersättning under en

och samma månad, även om det är mycket ovanligt.

2001 – högre kvalitet på uppgifterna om flyktingstatus genom att de numer inhämtas från Integrationsverkets databas STATIV istället för som tidigare från kommunerna. Tidigare hade kommunerna inte alltid klara definitioner och ofta fanns det inte tillräckligt med kunskap om vilka som var flyktingar. Denna åtgärd förväntades öka antalet flyktingar som redovisas i statistiken.

2001 – kommunerna fick anvisning om att barn enbart ska redovisas i hushållet där de är hemmavarande. Antalet barn hade tidigare överskattats något om föräldrar som inte är sammanboende fick ekonomiskt bistånd. I sådana fall räknades barnen två gånger.

2001 – termen socialbidrag byttes till ekonomiskt bistånd, från och med rapporten för år 2001.

2003 – uppgifter om födelseår för barnen i hushållet som är under 16 år samlas in.

2007 – Efter Integrationsverkets nedläggning den 30 juni 2007 har SCB inte tillgång till uppgifter om flyktingstatus på samma sätt som tidigare. För att kunna avgöra vilka som är *nyttillkomna* flyktingar år 2007 i rapporten har SCB istället använt uppgifter om skälet till bosättning för dem som fått uppehållstillstånd 2007.

2008 – Uppgifter om flyktingstatus för flyktingar som mottagits 2007 har uppdaterats med motsvarande uppgifter som tidigare år erhållits från Integrationsverket sedan uppgifter levererats av Migrationsverket. Koden för födelseland anges som ISO-kod.

2008 – Statistik om arbetslöshet redovisas inte längre i årsrapporten då dessa uppgifter inte hör till den officiella statistiken.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Jämförbarheten mellan grupper är god.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

Redovisade kostnadsuppgifter jämförs med statistiken över ekonomiskt bistånd, kvartalsvis redovisning. Överensstämmelsen är god mellan dem.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Socialstyrelsen svarar för spridning och tillgänglighet av statistiken. Rapporten finns tillgänglig på Socialstyrelsens hemsida www.socialstyrelsen.se.

5.2 Presentation

Statistikprodukten omfattar en textdel med definitioner, kvalitetsdeklaration och en sammanfattande resultatbeskrivning och analys. Resterande innehåll består av tabeller.

I Sveriges statistiska databaser (SSD) presenteras delar av resultatet. Finns även statistik att hämta från Socialstyrelsens aggregerade databas på hemsidan.

5.3 Dokumentation

Undersökningen finns dokumenterad i SCBDOK.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Primärmaterial i form av årliga register finns sparade. Specialbearbetningar utförs på uppdragsbasis. Äldre årgångar finns arkiverade på Riksarkivet.

5.5 Upplysningstjänster

Socialstyrelsen: Helena Rudander, tfn 075 – 247 36 40

SCB: Inger Forslund, tfn 08 – 506 940 84